

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 6 Sayı: 25 Volume: 6 Issue: 25
-Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU Armağanı-
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ANDY GOLDSWORTHY İLE DOĞAYA DOKUNMAK *TOUCHING THE NATURE WITH ANDY GOLDSWORTHY*

Düriye KOZLU*

Öz

Günümüz sanatında, anlam ve uygulama anlayışındaki değişimler ve çeşitlilikler artmıştır. Artık klasik resim ve heykel anlatımının dışında gerçekleştirilenler sanata yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu çalışmada da bu çeşitlilik anlayışı içinde düşünülebilecek olan sanatçı Andy Goldsworthy'nin sanatına ve doğadan yola çıkarak gerçekleştirdiği üretimlerini, hangi düşünce boyutunda ve nasıl yaptığına değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Andy Goldsworthy, Land Art, doğa, yer, zaman, değişim.

Abstract

New works outside the traditions of classical painting and sculpture have added a new dimension to art. The diversity of techniques and interpretations in contemporary art has been growing progressively. Contemporary works by Andy Goldsworthy might be considered as a part of such diversity. In this study, we will explore the art of Andy Goldsworthy who is truly inspired by nature.

Keywords: : Andy Goldsworthy, Land Art, nature, earth, time, variation.

1. Giriş

20. yüzyılın özellikle ikinci yarısından sonra sanatın anlam ve uygulama boyutunun değişimine ve genişlemesine etken olan en önemli şey bir düşünceyi sorun edinmek, kurgulamak ve sunmaktır. Pekçok sanat hareketi, resim ve heykelin sınırlarını zorlayarak multidisipliner anlatım olanaklarının gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu noktada sanat nedir, sanatçı kimdir sorularının gündemden düşmediği; sanatın sonundan ve müellifin ölümünden sıklıkla bahsedildiği; sanatın temellük, aşırma ve alıntıyla gösterildiği ve imgenin de yokedildiği bir dönemin içinden geçilmektedir.

Andy Goldsworthy, böyle bir dönemin içinden geçerken sanatını oluşturma mecrası olarak yeryüzünü seçen sanatçılardan birisidir. Sanatçının eserlerine bakıldığında eski uygarlıkların ve kültürlerin izleri görüldüğü söylenir; ancak kendisi yapıtlarını çağdaş sanat içerisinde tanımlamaktadır (Goldsworthy ve Lovett, 1995: 43-47) Robert Simithson, Michael Heizer, Richard Long gibi sanatçılar ve David Nash gibi İngiliz manzara geleneğinin devamındaki sanatçılar arasında da gösterilen Goldsworthy; diğer Land Art sanatçıları gibi sanatının büyük bir kısmını atölyenin, galerinin ve müzenin dışına taşıyarak oluşturmaktadır.

* Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü.

İçinde bulunduğu mekân artık onun için değişime ve dönüşüme uğratılabilecek bir nesnedir. Bu durum sanatçıya yeni serüven olanakları tanıyan zengin bir kaynaktır. Goldsworthy'nin sanatında, Land Art sanatçılarından etkilenmelerle birlikte, Joseph Beuys ve Yves Klein gibi performans sanatçılarından izleride görülmektedir.

2. Land Art ve Andy Goldsworthy'nin Yapıtlarında Doğa

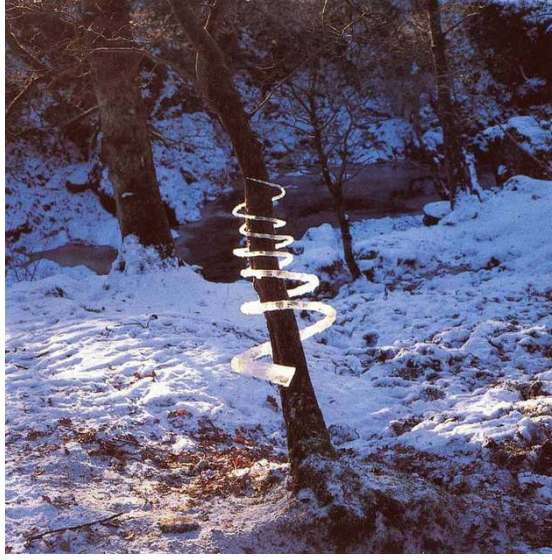
Land Art; doğanın yeniden keşfi ve doğanın resimsel ve heykelsel biçimde gösterilmesi olarak tanımlanabilir (Kedik, 1999: 39). Land Art'ın kökeni; eski uygarlıkların ve kültürlerin bıraktığı izlere, yapılarla ve bahçe düzenlemelerine kadar götürülebilir. Bahçe düzenlemelerini felsefeye dönüştüren ve bir yaşam biçimi olarak hayata geçiren Japonlar'ın, doğa ve sanat anlayışları için Bozkurt Güvenç şunları belirtir: "...Japonlar'ın geleneksel olarak en güzel buldukları üç şey *doğa*'yla ilgilidir. (1) Tepelerin ardından doğan Ay, (2) Yağmur altındaki çiçekler ve (3) Karla örtülü bir bayır manzarası. (...) Kuşkusuz dağdan, doğadan çokça esinlenen ama gelişigüzel anlamındaki doğallığa hiç özenmeyen bu sanatın ana ilkeleri son derece yalındır: Önce, doğa gibi, sessiz ve yorulmaz bir yaratma süreci; sonra, tüm çevresiyle sürekli birlik ve bütünlüğe ulaşma çabası!" (Güvenç, 2010: 150) Bu noktada Goldsworthy'nin yaratma süreci de buna benzetilebilir. Sanatçının doğa ile bütün olma çabasında izlediği yol; ilk önce yapacağı çalışma için seçeceği malzeme, iklim ve yer koşulları, sanatçının bu çalışmayı ne kadar sürede yapacağı ve çalışmanın geçici ya da sürekli olarak mı o yerde kalacağıdır. İzlenen bu yolda da görüldüğü gibi sanatçı hem doğada geçirdiği süreçle doğayla bir olma hem de yaptığı çalışmayı doğanın yoketme sürecine bırakarak ona teslim olma durumunu yaşamaktadır. Görüldüğü gibi süreç, sanatçının çalışmalarının özüdür. Bu durum yapıtlarının genelinde herhangi bir nesne-yapıt oluşturma amacından daha önceliklidir. "...Ona göre estetik, ürün değil süreçtir -delikler açma, anıtsal boyutta kartopları yuvarlama, hendek kazma, yaprakları dikenlerle birbirine dikme sürecidir" (Connor, 2001: 150)

Sanatçının ilgilendiği konular form ve malzeme olarak kategorize edildiği zaman, form olarak; kemerler, toplar, kutular, taş yığınları, daireler, sütunlar, koniler, çatlaklar, eğriler, kenarlar, boşluklar, delikler, boynuzlar, çizgiler, yamalar, kazıklar, kıvrımlar, gölgeler, küreler, spiraller, helezonlar, sıçramalar, kareler, yığınlar, izler, hendekler, yollar ve malzeme olarak ise; ağaç kabukları, çim, eğreltiotları, dallar, çiçekler, tüyler, yapraklar, toprak, yer tezeği, kil, çamur, kayalar, kum, deniz yosunu, buz, don, buz sarkıtları, yağmur, gökkuşağı, yansımalar, ışık, renkler, beden izleri şeklinde oluşturduğu görülmektedir.

Resim 1: Cracked Rock Spiral, 1985, Scotland

Sanatçı bir yere gittiği zaman doğanın, iklimin ve değişen hava koşullarının olanaklarını keşfederek çalışmasını oluşturur. Bundan dolayı her düşündüğü ya da tasarladığı onun istediği biçimde gerçekleşemeyebilir. Aniden çıkan güneşin ya da yağmurun buzlarla yaptığını yoketmesi, ince ince işleyerek oluşturduğu dal ve yaprakların küçük bir esintiyle yıkılması gibi pekçok olay onun dışında gerçekleşmekte ve geçirilen süreç kısa bir zaman diliminde yokolabilmektedir. Bu durum, sanatçıyı gereklilikler içinde daha hızlı ya da daha yavaş olmaya itmekte ve bir anlamda çalışmanın şekillenme süreci doğaya bırakılmaktadır.

Resim 2: Icicle Spiral (Treesoul), After 1985, Dumfriesshire, Scotland

Goldsworthy; “Bence bakma, dokunma, malzeme, yer ve form, bunların tümü sonuçlanan işten ayrılmaz. Birinin nerede durup, diğerinin nerede başladığını söylemek zordur. Yer, havanın ve mevsimlerin belirlediği yönde ilerleyerek bulunur. Ben, her günün bana sunduğu fırsatları yakalarım. Eğer kar yağıyorsa, karla çalışırım, bu yaprak dökümünde yaprakla olacaktır. Rüzgarda salınan bir ağaçta, ince ve kalın dallar kaynak olur. Bir yerde durur veya malzemeleri toplarım; çünkü keşfedilmesi gereken bazı şeylerin varlığını hissedirim. İşi orada öğrenmeye başlarım” demektedir (Karavit, 2008: 75)

Resim 3: Leaf Horn, 1996

Sanatçının kendisinin de belirttiği gibi yapıt o yerin olanaklarıyla başlar, iklim ve coğrafi koşulların etkisiyle gelişir. Örneğin; sanatçı kışla çalışacağı zaman kuzeye gider; don, buz, buz sarkıtlarından oluşturduğu eserler soğukla verdiği mücadelenin göstergeleri olur. Yaşadığı yer olan kuzeyin daha kuzeyine en soğuk bölgesine ulaşır. Takip ettiği soğuk onun

üreteceği çalışmalarının ana kaynağıdır. Aynı zamanda bu kaynağı keşfederken bulunduğu yeri ve kendini yeniden tanır. Goldsworthy'in pekçok çalışması form ve malzeme olarak birbiri ile ilişkilidir. "Touching North"ta (1989) (Resim 4) buz ve karla oluşturduğu biçimi, çeşitli malzemelerle örneğin taşlarla, dallarla yeniden oluşturur (Resim 5). Ancak buzlarla, taşlarla ve dallarla bir biçimi oluştururken yaşanan deneyimler ve endişeler farklıdır. Zaman ve iklim koşulları çalışmaların sürecini etkileyecektir. Yer, zaman ve değişim; bu üçlü sanatçının değişmezleridir ve Goldsworthy'nin sanatının yapı taşlarıdır.

Resim 4: Touching North, 1989, North Pole

Resim 5: Woven Branch Circular Arch, 1986, Dumfrireshire

Mehmet Yılmaz, Goldsworthy'nin üretimleri için ; "Doğanın can damarı, enerjisi olan devinim, ışık, büyüme ve çürüme süreçleri; dokunmanın sarsıcı etkisi, toprağın direnci onun işlerinin kaynaklarıdır" diye belirtmektedir (Yılmaz, 2006: 253).

Goldsworthy, bu arada sadece doğanın olanaklarıyla değil, teknik malzemenin yardımını alarak da çalışmalarını gerçekleştirir. Sanatçı, elle ve bedenle çalışmanın doğayla bütünleşmede yerinin ayrı olduğunu belirtse de gerekli noktalardaki teknik destek onun çalışmasını kolaylaştırmaktadır.

Sanatçı, yapıtlarını oluştururken tıpkı Japon bahçe düzenleme sanatını gerçekleştiren sanatçılar gibidir. Doğaya ve malzemeye kendini bırakır, onları dinler ve onların kendisine verdiği enerji ile çalışmasını gerçekleştirir. Zamanın ve çevresel koşulların çalışmalarının çoğunu yokedeceğini ya da gizleyeceğini bilse de onun için önemli olan yapıtının oluşması sırasında yaşadığı deneyimdir.

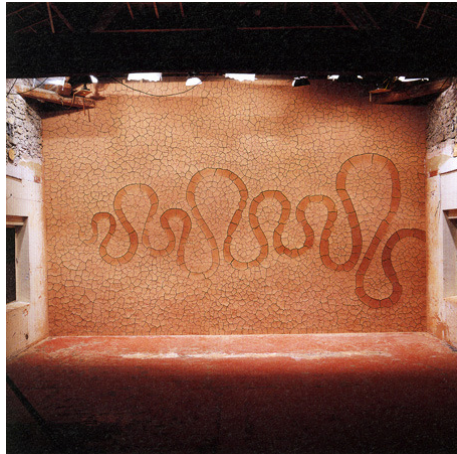
İngiltere'nin Durham kentinde gerçekleştirilen "Lambton Earthwork" (1988) işi kullanılmayan bir demiryolu hattı boyunca yapılmıştır ve sanatçı çalışmasını toprağın nehri olarak görmeye başlamıştır. Çalışmasında kullandığı yılan ya da ejderha simgesi Lambton

Bölgesi'nin ortaçağ efsanesinin bir yorumu gibi görülmüştür. Bu efsaneye göre Lambton'un veliahtı tarafından öldürülene kadar dev yılan ya da ejderha bu bölgedeki insanları ve hayvanları yemiştir. Sanatçının eserinin bu efsaneye yakın biçimde gerçekleşmesi, geçmiş izlerin gösterimi gibi yorumlansa da sanatçı bunu kabul etmez. Goldsworthy, "Brancusi'nin kuş ya da balık yapmadığı gibi aynı şekilde bende yılan yapmıyorum" demektedir (Friedman, 2000: 10).

Resim 6: Lambton Earthwork, 1988, İngiltere

Çalışmalarının çoğunluğu fotoğraf ve video ile belgelenerek izleyiciye ve geleceğe aktarılır. Bazı çalışmalarının benzer biçimleri galerilerde tekrarlanarak iç mekâna taşınmış ve seyirciye götürülmüş olur. Tıpkı "Lambton Earthwork" (1988) (Resim 6) eserinin izlerinin hissedildiği "River of Earth" (1999) (Resim 7) çalışmasında olduğu gibi simgesel bir hareket galeri mekânında çamurla yeniden oluşturulmuştur.

Resim 7: River of Earth, 1999, Fransa ve San Francisco

Goldsworthy, bu formu bir nehir olarak tanımladığını, yılan ya da ejderhaya atıfta bulunmadığını belirtmektedir. Aynı zamanda bu bir nehirde değildir, bu sanatçının nehirle

ilişkilendirilen hareketleri gösterme ihtiyacıdır. Sanatçı için nehir sadece suyla sınırlı değildir; o, sadece bir akıntıdır. Önemli olan nehrin kıvrımları, hayvanlar, kuşlar, böcekler, insanlar, mevsimler, iklimler, taşlar, yer, renk gibi pekçok şeydir. Hal böyle iken sanatçının sadece yılan şeklini gördüğünü ve ondan etkilendiğini söylemek yanlış olur (Friedman, 2000: 10).

Sanatçının pekçok çalışmasında karşılaşılan bir diğer form ise dairedir. Sonsuzluk, ebedilik, döngü, zaman, yeniden doğum gibi çağrışımları hatırlatan ve ilkel bir form olan daireyi, Land Art sanatçıları çalışmalarının genelinde kullanmışlardır. Andy Goldsworthy'nin de daireden çıkış yaparak oluşturduğu pekçok çalışması vardır. Daire; organik formları, zamanı, değişimi, döngüyü, mevsimleri, yıldızları, astronomiyi, kökeni, başlangıcı ve bazı dinlerde kadınsılığı ve tanrıçayı çağrıştırmaktadır. Bu yüzden heykeltraşlar ve yeryüzü sanatçıları için çalışmalarında yer verdikleri oldukça önemli bir formdur.

Resim 8: Japanese Maple Leaves, 1987, Ouchiyama-Mura, Japan

Goldsworthy'nin içi boş küreleri, kartopları ve kıvrılarak giden duvarları izleyeni etkileyecek biçimde yapılmıştır. İngiliz asıllı Goldsworthy'nin yaşadığı bölgedeki eski çağlardan kalma Stonehedge yapısının izlerinin, sanatçının çalışmalarında görüldüğü belirtilmektedir. Prehistorik taş dairelerin dinsel ritüeller ve astronomi için yapıldığı bilinmektedir (Malpas, 2007: 136). Goldsworthy'nin de taş yığınları, kum taşları, yırtılmış taşları, asılı taşları, kemerleri ve duvarları Stonehedge gibi yeryüzü üzerinde onu izlemeye gelenleri beklemektedir. Zamana ve koşullara ne kadar dayanacakları bilinmese de Goldsworthy içsel bir dürtü ile sanki geçmişini günümüze taşımaktadır. Sanatçı daire biçimini çeşitli malzemeler ile defalarca çalışmıştır. Çukurlar, delikler, boşluklar, oyuklar sanatçının sıklıkla kullandığı ve daireninde görüldüğü diğer biçimlerdir. Daireler giderek kararır ve kara delikler, boşluklar oluşturur.

Resim 9: Rowan Leaves Around a Hole, 1987, Yorkshire Sculpture Park, West Bretton

Andy Goldsworthy'nin yerdeki deliklere, çukurlara karşı tutumu endişelidir, ikircikli duygular içindedir ve bunları yaparken özellikle erkek felsefecilerin deliklerin negatifliği ve boşluklar üzerindeki görüşlerini anımsar. Bu görüşler genellikle kadınların cinsel kimlikleri ile ilişkilidir. Bu kaygılar ve belirsizlikler daha çok Batı Kültürü içinde bulunur. Bunları; Sigmund Freud'un kastrasyon mitinde, paranoyaklıkta, Hristiyan teologlarından St Augustine, Tertullian, St Paul ve Origen'in kadın düşmanı teolojilerinde, Marquis de Sade, Charles Baudelaire ve Georges Bataille'nin sadomazoşist yazınlarında görmek mümkündür. Bu görüşte kadın vampirdir, dişi şeytandır, cadıdır; erkeğin arzusunu ve enerjisini içine çekmektedir. Bir diğer dinsel görüş kadını "Ana Tanrıça" olarak görmekte ve mevsimlerle, bitki örtüsüyle, dünyanın gücüyle ve doğayla birlikte tanımlamaktadır. Bazı feministler ve İngiliz şairler; karanlığın, gecenin, bilinmeyen ve doğaüstü şeylerin tanrısını yani "Siyah Tanrıça"yı taparcasına severler. Hélène Cixous, Julia Kristeva ve Luce Irigaray gibi feministler, deliğe açık bir şekilde referans olan bir diğer psikanalist Jacques Lacan'ın eksiklik kavramını eleştirmişlerdir. Lacan için kadında eksik olan şey fallustur. Sanat objesi (Julia Kristeva'nın yorumunda) fetişdir, anneye özgü farazi fallusun yerini almaktadır. Friedrich Nietzsche'nin de kadına ait görüşleri benzerdir ve bu menstruasyon ya da emzirme değildir; bu görülebilir seksüel organın yokluğu ya da boşluğudur (Malpas, 2007: 212).

Resim 10: First Hole, 1977, Southport, Cheshire

Siyah delik ya da boşluğun bu maskülen korkusu Andy Goldsworthy'nin ifadelerinde de görülebilir. "Derin bir deliğin içine bakmak benim sınırlarımı bozar, cesaretimi kırar" diye yazan sanatçının heykellerinin siyah delikleri; doğanın içindeki güvenilmezliğe, kırılğan ve utangaç enerjiye açılmaktadır. Goldsworthy'nin delikleri büyüleyicidir. Sanatçı, "Deliklerin baştan çıkarıcılığından hoşlanırım" diye söyler. Goldsworthy, ayrıca doğanın gücünden hem korktuğunu hem de ona hayran kaldığını ekler (Malpas, 2007: 213).

Sonuç

Sonuç olarak Andy Goldsworthy; enstelasyonlarında doğanın işleyiş mantığını ve gücünü göstermeye çalışmaktadır. Bunu yaparken asla doğadan kopmamakta ve onun yönlendirmelerini takip etmektedir. Çalışmalarını oluştururken büyük taşların, kayaların taşınması ve hareket ettirilmesi gibi durumların dışında hiçbir makine, teçhizat donanımını ve yapıştırma, dikme, kaynak yapma gibi olanakları kullanmamaktadır. Bu onun doğaya olan saygısının ve bu üretimlerini ne kadar içselleştirerek gerçekleştirdiğinin göstergesidir. Doğa ve zaman değişime uğrasa da bu kavramlar Goldsworthy için değişmeyecektir.

KAYNAKÇA

- CONNOR, Steven (2001). *Postmodernist Kültür-Çağdaş Olanın Kuramlarına Bir Giriş*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- FRİEDMAN, Terry (2000). *TIME Andy Goldsworthy*, United Kingdom: Thames&Hudson.
- GOLDSWORTHY, Andy ve LOVETT, Marian (1995). "The Circa Interview - Andy Goldsworthy: Touchstones Source", *Circa Art Magazine*, pp. 43-47. <http://www.jstor.org/stable/25562890> (erişim tarihi:14.09.2011)
- GÜVENÇ, Bozkurt (2010). *JAPON KÜLTÜRÜ (Nihon Bunka)*, İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- KARAVİT, Caner (2008). *Doğadaki İz: Yeryüzü Sanatı*, İstanbul: Telos Yayıncılık.
- KEDİK, Ayşe Sibel (1999). "Sanat ve İzleyici İlişkisinin Değişen Görünümü ve Zaman Kavramı Bağlamında Land Art". *Türkiye'de Sanat*, S. 38, s. 36-41.
- MALPAS, William (2007). *Andy Goldsworthy Touching Nature*, United Kingdom: Crescent Moon Publishing.
- YILMAZ, Mehmet (2006). *Modernizmden Postmodernizme Sanat*, Ankara: Ütopya Yayınevi.